מדינת ישראל

משרד האוצר משרד התחבורה

והבטיחות בדרכים

י׳ אלול, תשפ״ג
27 אוגוסט, 2023

סיכום דיון של ועדת המחירים
שנערך בימים 16 באוגוסט 2023, ו-27 באוגוסט 2023

על סדר היום:

<u>תעריפי הנסיעה בתחבורה הציבורית לרבות תיקונים מוצעים לצווי הפיקוח</u>

חברי ועדת המחירים
גב׳ אביגיל ונקרט – יו״ר ועדת המחירים, משרד האוצר
מר אסף גבע – חבר ועדת המחירים, משרד האוצר
מר עופר אלישר – חבר ועדת המחירים, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים
גב׳ ברוני חירמן – המפקחת על המחירים, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים

משתתפים נוספים
עו״ד אורי כץ – לשכה משפטית, משרד האוצר
גב׳ שחר בר – רפרנטית תחבורה, משרד האוצר
מר חן גבע – מנהל אגף בכיר בפועל כלכלה לתחבורה ציבורית – רשות תח״צ
רו״ח שלומית עמוס – מנהלת אגף תעריפים וכרטוס ברשות לתח״צ
גב׳ שיר כהונאי – משרד האוצר
עו״ד עופר לוי – לשכה משפטית, משרד התחבורה
גב׳ עפרי אשל – משרד האוצר

מועד הדיון
16/08/23
27/08/23

רשמה
שלומית עמוס

נושאים לדיון

1. **בחינת סיכום הדיון מיום 21 במרץ 2022 – רפורמת "דרך שווה".**
2. **עוד הוצגו בפני הוועדה מספר תיקונים מוצעים לצו הפיקוח:**
   - **א. מחיקת מטריצת תעריפי הנסיעה ברכבת מצו הפיקוח, וקביעה כי התעריף יהיה זהה בין כל התחנות באותו הישוב ויחושב לפי התעריף הנמוך ביותר של הטווח הקצר ביותר.**
   - **ב. קביעת מועד אחרון להמרת כרטיסיות לערך צבור/ להסדר נסיעה אחר ליום 31 בדצמבר 2024.**
   - **ג. הוספת אפשרות תשלום באשראי עבור נסיעה בודדת (ללא פרופיל מטיב ונסיעות מעבר).**
   - **ד. הוספת הגדרת כרטיס נייר.**
   - **ה. תיקון הגדרת אמצעי תשלום מתקדם, כך שלא תשלול ריבוי נוסעים.**
   - **ו. ביטול האפשרות לשלם באפליקציות עבור הסדרים תקופתיים לסטודנטים.**
   - **ז. תיקון הגדרת פטור מתשלום עבור ילד מתחת לגיל 5.**
   - **ח. ציון כי מעברים מתאפשרים בין כל כלי תחבורה שאינם רכבת כבדה.**
3. **אישור הארכת תוקף הוראת השעה להפעלת שירות מותאם ביקוש מיום 31.8.23 עד ליום 31.12.25.**

דיון ודברי הסבר

1. **תעריפי הנסיעה באוטובוסים, ברכבת המקומית וברכבל, מפוקחים מתוקף צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירי נסיעה בקווי השירות באוטובוסים ומחירי נסיעה ברכבל מקומית, תשפ"ב--2022), ותעריפי הנסיעה ברכבת הכבדה וברכבל מפוקחים מתוקף צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (דמי נסיעה ברכבת וברכבל,) תשפ"ב-2022 (להלן – צווי הפיקוח).**

   ועדת המחירים המשותפת למשרד התחבורה ולמשרד האוצר (להלן – הוועדה) החליטה, ביום 21 במרץ 2022,להמליץ לשרת התחבורה ושר האוצר, לאשר את רפורמת "דרך שווה", לאחר שהרפורמה ומשמעויותיה הוצגו לוועדה (קישור לסיכום הדיון). במועד זה מנתה הוועדה הרכב שלושה ולא ארבעה חברים. לנוכח הערות הרכב שופטי בית המשפט העליון, הוצגו בפני הוועדה שוב עיקרי ומסמכי הרפורמה. ולאחר הצגת הדברים כאמור, מצאה הוועדה, למען הסר ספק, כי המלצתה עומדת בעינה גם בהרכב הנוכחי.

   סיכום הדיון והמסמכים שהוצגו לוועדה בקשר עם רפורמת דרך שווה מצורפים ומהווים חלק בלתי נפרד מהחלטת הוועדה.

2. **מחיקת מטריצת תעריפי נסיעה ברכבת ישראל מצו הפיקוח:**

כיום, לאחר שינוי שיטת חישוב מחירי הנסיעה ברכבת במסגרת רפורמת "דרך שווה" ובהמשך לעדכון צו הפיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (דמי נסיעה ברכבת וברכבל), התשפ"ב-2022, התייתר הצורך במטריצת תעריפי נסיעה ברכבת ומוצע לבטלה בצו. זאת נוכח העובדה כי מבנה התעריפים החדש שהונהג ברפורמת "דרך שווה", הן באוטובוסים והן ברכבת ישראל, מבוסס על מרחק הנמדד בין מוצא ליעד של הנוסע בק"מ בקו אווירי. בהתאם, אין הכרח או הצדקה ממשית לפרסום מטריצת תעריפים

בין תחנות הרכבת בצו, אלא יש צורך בפרסום טבלת מרחקים, הכוללת תעריפים ומתן דברי הסבר ככל הנדרש, כפי שכבר נכלל בצו הפיקוח האמור.

יחד עם זאת, בניגוד לקיים בשירות האוטובוסים, ונוכח העובדה כי ברכבת ישראל פועלות תחנות ושערי כניסה ויציאה מתחנת הרכבת, יתכנו מצבים שבהם מרחקי נסיעה בין תחנות שונות באותו יישוב לתחנות ביישוב אחר יהיו בטווחי נסיעה שונים, כך שלכאורה יתקבלו מחירי נסיעה שונים בין תחנות שונות באותו ישוב לישוב אחר.

במקרה כזה מוצע כי התעריף יהיה זהה בין כל התחנות באותו הישוב ויחושב לפי התעריף הנמוך ביותר של הטווח הקצר יותר. לדוגמא: אם בנסיעה מתחנת חדרה לתחנת תל אביב אוניברסיטה המרחק נמוך מ- 40 ק"מ ובנסיעה מתחנת רכבת חדרה לתחנת תל אביב השלום המרחק עולה על 40 ק"מ, אזי כלל הנסיעות מתחנת חדרה לכלל תחנות תל אביב יהיו בתעריף הנמוך מבניהם, כלומר בתעריף של עד 40 ק"מ, בכלל הסדרי הנסיעה הקיימים.

3. **המרת כרטיסיות לערך צבור/להסדר נסיעה חלופי:**

כידוע, עם כניסת רפורמת "דרך שווה" לתוקף (אוגוסט 2022), לא מתאפשר עוד שימוש בכרטיסיות כהסדר נסיעה. עוד נקבע בצו, כי בעלי יתרות בכרטיסיות יוכלו להמירן לטובת יתרת הערך הצבור שבכרטיס הרב קו שלהם.

כיום קיימים כ- 900 אלף כרטיסי רב קו שבהם ישנן יתרות של כרטיסיות.

המרת יתרות אלו מצריכה תהליך טכנולוגי מורכב, שמחייב עבודה תפעולית ובקרת נתונים מחוץ לניהול המערכת הקיימת בשגרה. נוכח כך, ונוכח העובדה כי כמות הכרטיסים להמרה לא תתרחב, ומרבית הכרטיסיות נטענו ברכבת ישראל, מבקש משרד התחבורה משיקולים רגולטוריים ותפעוליים לקצוב את השירות האמור בזמן של עד שנה.

נוכח כך, מוצע לקבוע בצווי הפיקוח כי המרת היתרות מהכרטיסיות לערך צבור/להסדר נסיעה חלופי תתאפשר עד ליום 30.06.24, ולאחר מועד זה לא יתאפשר עוד להשתמש בכרטיסיות לצורך נסיעה.

4. **תשלום באשראי עבור נסיעה בודדת:**

עדכון צווי הפיקוח כך שיאפשר, באופן מדורג, תשלום באמצעות כרטיס אשראי עבור נסיעה בודדת. יש להוסיף בהגדרות בצווי הפיקוח את אמצעי תשלום זה, ולסייג כי התשלום עבור הנסיעה באמצעות כרטיס אשראי אינו מאפשר הטבות לנוסע, כגון: נסיעות מעבר, הנחות פרופיל וכו'. זאת לאור כך שלכל שירות שהוא מעבר לנסיעה בודדת, יש צורך בהקמת מערך אחורי, שמרכז את נתוני הנסיעות של כל אמצעי התשלום, וכן רישום לשירות, לטובת הנחות לזכאים. יש לציין מפורשות בצו שהזכות להנחה של אזרחים ותיקים תינתן רק באמצעות שימוש בכרטיס רב קו וביישומונים.

5. **תיקונים נוספים לצו הפיקוח:**

א. **הוספת הגדרת כרטיס נייר –**

מוצע להוסיף הגדרת כרטיס נייר בצווי הפיקוח – על פי האמור:

"כרטיס נייר – כרטיס נייר שבהתאם להנחיית הרשות יאפשר בקווי שירות מסויימים לתקף עבור נסיעה בודדת. כרטיס הנייר לא יזכה את המחזיק בו בהטבות בתחבורה הציבורית, כגון: מעברים,

הנחות פרופיל וכדומה". עדיין ישנן סיטואציות בהן נמכרים כרטיסי נייר, למשל באמצעי תחבורה במזרח ירושלים, בכרמלית, וברכבת ישראל. לפיכך, נדרש להגדיר אמצעי זה.

ב. תיקון הגדרת אמצעי תשלום מתקדם, כך שלא תשלול ריבוי נוסעים –
כיום נקבע בצווי הפיקוח כי: "יישום אלקטרוני, למעט רב–קו, אשר מאפשר לאוחז בו לתקף את נסיעתו באמצעי התחבורה הציבורית השונים ולשלם בעדה באופן מאובטח, ובכלל זה...". מוצע לתקן את ההגדרה כך שניתן יהיה לשלם באמצעות יישום אלקטרוני לא רק עבור הנסיעה של מי ש"אוחז" באותו יישום, כך שיתאפשר תשלום ביישום אלקטרוני עבור כמה נוסעים, כמפורט: "יישום אלקטרוני, למעט רב–קו, אשר מאפשר לתקף בעד נסיעות באמצעי התחבורה הציבורית השונים ולשלם בעדן באופן מאובטח, ובכלל זה..."

ג. ביטול האפשרות שנבחנה בעבר לשלם באפליקציות במסגרת הסדר נסיעה סטודנט מורחב –
בעבר בחן המשרד אפשרות לתקף חוזי סטודנטים מורחב ביישומוני התיקוף. אפשרות זו מופיעה בצו הפיקוח ליישום עתידי באוקטובר 2023.
לאחר בחינה מעמיקה, הן בשל מבנה היישומונים והמורכבות הטכנולוגית שעולה מכך והן בשל העובדה שהסדרי הנסיעה סטודנט המורחב וההטבה הגלומה בהם, מעצם מהותם בנויים על תכנון מראש, ולא בדיעבד, נמצא שאין לאפשר תיקוף כאמור ביחס לחוזים אלה.

ד. תיקון הגדרת פטור מתשלום עבור ילד מתחת לגיל 5 –
כיום, על פי צווי הפיקוח, ילד עד גיל 5, שנוסע עם מי ששילם עבור הנסיעה – פטור מתשלום. מוצע לקבוע שגם ילד שעולה עם מי שפטור מתשלום, יהא פטור אף הוא מתשלום. לדוגמא, ילד שעלה עם סבו אשר נוסע חינם לאור כך שהינו מעל גיל 75, יהא אף הוא פטור מתשלום.
הנוסח המוצע: "ילד שטרם מלאו לו 5 שנים הנוסע בליווי נוסע שתיקף את נסיעתו, פטור מתשלום בכל קווי השירות".

ה. הדגשת העובדה כי מעברים מתאפשרים בין כל כלי תחבורה שאינם רכבת כבדה –
כיום מצוין בצווי הפיקוח: מחיר הנסיעה לנסיעה בודדת בתעריף הקבוע למרחק של עד 15 ק"מ כמצוין בטבלה שבפרט 2, כולל נסיעת מעבר במרחק של עד 15 ק"מ ושבוצעה ברציפות במשך 90 דקות ממועד התיקוף הראשון, וזאת רק בין אוטובוס, רכבת מקומית ורכבל, ובתיקוף באמצעות רב–קו או באמצעי תשלום מתקדם. מוצע להוסיף לאחר המילה "רכבל" את המילים "ללא תיקוף נסיעה ברכבת כבדה", כך שיובהר כי מעבר מתאפשר בין כל כלי התחבורה, למעט רכבת כבדה.

6. הארכת הוראת השעה הקבועה בצו פיקוח על מחירי מצרכים ושירותים (מחירי נסיעה בקווי שירות באוטובוסים ומחירי נסיעה ברכבת מקומית) לשירות מותאם ביקוש.

הוראת השעה האמורה מסתיימת ביום 31.8.23. ביום 27.12.22 המליצה הוועדה להאריך את הפיילוט של שירות זה עד ליום 31.12.23, תוך שבמהלך שנת 2023 תקיים דיון נוסף בהארכת הפיילוט עד 31.12.25 (קישור לסיכום הדיון). משרד התחבורה מעוניין להמשיך לקיים את הפיילוט שמתנהל בימים אלה באזור עמק חפר לשם המשך בחינת השירות כשלעצמו ובחינת

שילוב השירות הגמיש עם השירות הרגיל. בהתאמה מבוקשת הארכת הוראת השעה עד 31.12.25.

החלטה

1. **בחינת סיכום הדיון מיום 21 במרץ 2022 בעניין רפורמת "דרך שווה"**

לאחר שהוצגו לוועדה עיקרי הרפורמה, לרבות כלל המסמכים והנתונים, ועדת המחירים מצאה, למען הסר ספק, כי המלצתה עומדת בעינה גם בהרכבה הנוכחי.

2. **תיקונים נוספים המוצעים בצו הפיקוח**

ועדת המחירים מקבלת את ההמלצה לתיקון צווי הפיקוח בהתאם לאמור לעיל בסעיפים 2-5.

3. **הארכת פיילוט שירות מותאם ביקוש**

ועדת המחירים מקבלת את ההמלצה להארכת הוראת השעה לפעילות שירות מותאם ביקוש כמוצע בסעיף 6 לעיל בהתאם למדיניות משרד התחבורה.